

Йордан Радичков
Скандинавците

1

Лани в селото изчезна един скандинавец: слязъл от автомобила, кръстосал няколко улици, за да фотографира нещо си, и не се върнал. Жена му, по-светла от Андерсенова приказка (боже, отгде ги вземат тези хубави жени скандинавците!), се разплака, а селяните, струпани около нея, почнаха да я успокояват, че ей сега ще се намери скандинавецът, че човек не е добиче да изчезне, макар че те и добичетата си намират, когато пропаднат някъде. Дори си припомниха как били намерени конете на един черказец, задигнати нощем от конекрадец. Конекрадецът отрязал ушите на животните да не ги познае собственикът, но нашият селянин ги познал по други белези и за наказание отрязал ушите на конекрадеца.

Тъй е било, макар че тази история е стара, още от времето на дедите, и сигурно е преувеличена, защото времето има тайнствената способност да уголемява или да намалява стари събития, без да има предел в тази метаморфоза; във всеки случай рязане на уши е имало – може на конете, може на конекрадеца. И други истории си припомнях, защото едно събитие винаги започва да струпва около себе си други събития от същия образ и подобие, тъй както една овца, скочила в реката, повежда по себе си другите овце, създадени по неин образ и подобие.

Докато всичко туй шумеше около автомобила на скандинавеца, една жена дотича и каза, че го видяла на кладенеца. Тогава всички изтръпнаха да не би чужденецът да е паднал в кладенеца, разтичаха се веднага, взеха куки, въжета и прътове и хукнаха, без да губят никакво време. Кладенецът беше дълбок, с прътове не можах да стигнат дъното му и един черказец бе спуснат с въже, но и той не стигна дъното. Това принуди черказци да изгребват водата и те много енергично се заловиха за работа. Единствен селският поляк сметна, че да се търси скандинавецът в кладенеца е празна работа. Противно на останалите той мислеше, че човек или добиче могат да изчезнат единствено в полето, а още повече когато този човек е чужденец, скандинавец, и не познава нито пътеките, нито нашите местности, то той може най-съвършено да изчезне в полето. „Затова, каза полякът, аз правя бас ако не го докараме тук след един час.“

Той си нарами пушката и замина за полето съсредоточен върху своята задача. В края на селото го среща стара жена с коза и го попита

кого търси. „Търся скандинавеца – каза полякът, – като че вдън земя е пропаднал.“ Старата жена му каза: „Затуй тебе да се връзва. Ако не го вържеш, после няма да го намериш.“ Тя си замина с козата по своя път, а полякът по своя.

2

Полякът беше енергичен човек, охраняваше полето и си разбираше от работата. Досега никой не бе успял да го надхитри – нито човек, нито животно. Той често казваше, че краката на крадеца са по-къси от краката на пазача, и имаше стотици примери за доказателство.

Ако човек си направи къща, то той туря ключ на къщата, издига висока ограда, туря куче на двора – и всичко това, за да пази къщата си, макар че не всякога я опазва.

Тъй си мислеше полякът. И си мислеше още, че полето няма ни ключ, ни ограда, ни куче. Единствен той трябва като слънцето да обикаля, да надникне навсякъде, навсякъде да огрее, да не остане тъмен ъгъл за дявола. Полякът познава полето, както познава собствената си къща и себе си – къде му е слабото място. Дори дяволът не може да го надхитри, ако не го открие с очи, по мириса ще го открие, със слуха си ще го долови. Та този скандинавец ли! Ей сега ще го открием, да видим първо да не е влязъл в царевичите, защото, ако е влязъл в тях, може до утре да ги кръстосва.

Черказките царици стърчаха като гора в полето. Полякът беше намирал в тях цели стада с овце; беше намирал коне в тях, беше залавял крави и биволи, живи хора даже беше улавял как крадат мамули и заедно с мамулите ги бе откарвал в общината. Той кръстоса цариците и излезе в стърнищата, без да открие чужденеца. Полето бе стихнало, потопено в зноя, само дърдавците пицяха от жегата.

Да се търси в стърнищата нямаше смисъл, по-добре ще бъде да мине през овощните градини, после през конопищата, ще прекоси слънчогледите и все на едно от тези места ще го намери. Полякът тъй и направи. Сенките го мамеха непрекъснато към себе си, но той не им обърна никакво внимание. При друг случай биха го съблазнили (и са го съблазнявали), но сега не можеше да си остави работата и да легне под сенките. Утре и това може да направи, сенките няма дѣ избягат!

Тъй както си вървеше и се съпротивяваше на жегата, той навлезе в зеленчуковите градини и видя сред тях скандинавеца. В първия миг бе толкова изненадан, че не повярва. Скандинавецът скубеше зелки от градината и ги трупаше пред една биволица. Той подтичваше много напето, скубеше пак зелки и пак ги трупаше пред биволицата. Тя си махаше спокойно с опашката, дъвчеше зелки и миролюбиво и добродушно

поглеждаше чужденеца.

Щом чужденецът зърна поляка, изтича към него, хвана го за ръка и го заведе при биволицата. Скандинавецът бе усмихнат до уши. Той хвана биволицата за опашката, сетне ѝ издърпа ушите, показа на нашия черказец къде ѝ е вимето и как от него излиза мляко, показа му също така къде са подковите на добичето и с мимики и жестикулации му обясни, че то, както върви, си прегъва краката в коленете и макар че има зъби, не хапе. Пак по същия начин обясни и за какво служи опашката на животното. Нашият поляк гледаше чужденеца и мислеше за себе си: „Сигурно съм слънчасал, ако не съм слънчасал, на!“

След туй двамата тръгнаха към Черказки и докато стигнат селото, работата се изясни. Скандинавецът открил биволицата, щом слязъл от автомобила, фотографирал я, на нея това много ѝ харесало, и на него биволицата му харесала, вървял все подире ѝ, тя се изкъпала в реката, после отишла да яде трева, после влязла при зелките и тук напълно се сприятелили, защото почнал да ѝ носи зелки и както сам полякът видял с очите си, бил натрупал цяла планина със зелки. Това напълно покорило биволицата и тя му разрешила да я хване за опашката, да види къде ѝ е млякото и т.н.

Когато влязоха в селото, ги срещнаха жените и казаха на поляка, че сега пък скандинавката и мъжете били изчезнали. Те търсили в кладенците и после пропаднали някъде, жените преобърнали селото, но не ги намерили. „Те са изчезнали в полето – каза полякът, – сега ще ги откроя къде са, вие само пазете скандинавеца!“

Той си нарами пушката и тръгна отново към полето съсредоточен върху своята отговорна и трудна работа.

3

Времето, потребно за намиране на скандинавката и на черказците, отдавна изтече, а още никого нямаше. Скандинавецът помпаше своите автомобилни гуми, защото децата им бяха изпуснали въздуха. Жените се посъветваха и решиха да си потърсят мъжете, може наистина нещо лошо да се случило. Те тръгнаха вкупом и не вървяха много – откриха ги край реката. В реката се къпеше скандинавката, бяла като слънце. Черказци верблюдеха на брега, правеха ѝ компания и слънчасваха на нейното слънце. И полякът бе там, подпрян на своята пушка...

Така всички бяха намерени и по пътя мъжете викаха на жените, че не трябва чак толкова да мърморят, какво има тук за мърморене! Трябва да се разбираме, да разбираме и другите, а да не им се сърдим, защото този чужденец, скандинавецът, е северен човек, все снегове и ледове са в Скандинавия, всичко е бяло и изведнъж от това бяло той видял една черна биволица и тръгнал подире ѝ.

Винаги е така, когато северен човек види южна биволица и не само ще върви по петите ѝ, ами и зелки ще ѝ наскубе. Черказци си говореха още и се съгласиха, че е хубаво туй, гдето България е страна на международния туризъм, и че село Черказки е в центъра на България. Следователно и черказци като център на международния туризъм трябва да съдействуват за неговото развитие, а не да му пречат, в каквото смисъл се изказват жените.

КРАЙ

© 1965 Йордан Радичков

Разпознаване и редакция: Mandog, 2008

Публикация

Йордан Радичков. Свирепо настроение
Разкази. Второ издание

Редактор: Марта Владова
Художник: Петър Добрев
Технически редактор: Ронка Кръстанова
Коректор: Станка Митрополитска

Издателски № 8716. Печатни коли 6,50. Формат 84/108/32
ISBN 954-445-022-x

Издателство „Христо Ботев“, София
Предпечатна подготовка: МИС – ИПК „Родина“
Печат: ДФ Полиграфически комбинат, София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8223>]